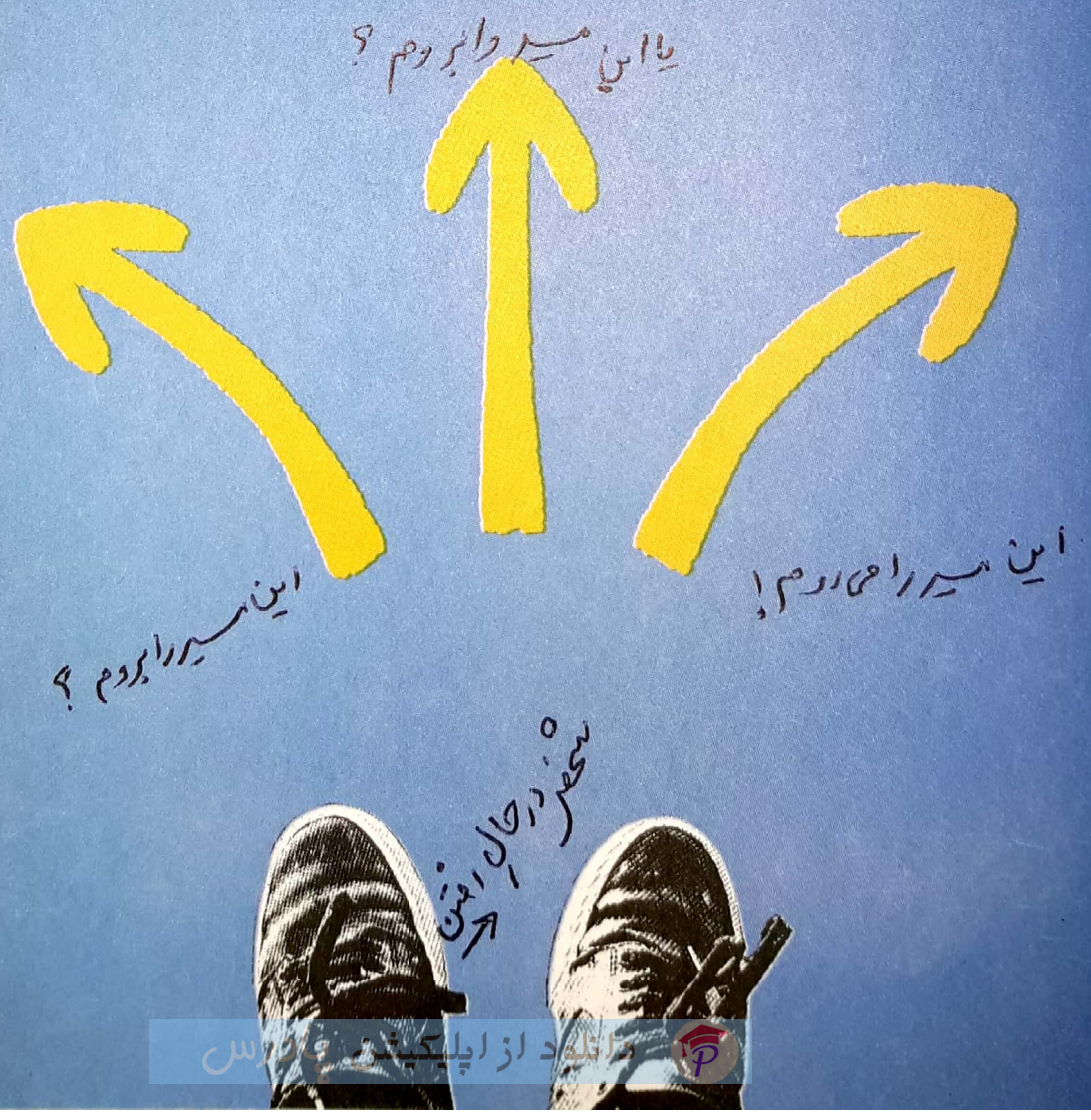

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ :

تصویر زیر : ۱- اختیار داشتن انسان « اختیار حقیقی و جبرانی »
یعنی همه در درون خود به داشتن قدرت اختیار علم دارند (فطری)
۲- ما هر روز و شب در حال تصمیم گیری هستیم که آیا این
راه را بروم؟ یا نروم؟ ایع کار را انجام بدهم؟ یا انجام ندهم؟

اهداف درس :

آشنائی با قدرت اراده و اختیار -

آشنائی با آیات قرآن که دلالت بر اراده و اختیار انسان دارند .
استفاده از قدرت اختیار برای سامان امر و مودرای خود و جامعه .

دانستن مفهوم « قضا و قدر » و نفی جبر و اختیار مطلق

آشنائی با آیات قرآن که بر « قضا و قدر » دلالت دارند ،

دانستن رابطه اختیار انسان با اراده خدا

آشنائی با اعلیٰ مولیٰ و اعلیٰ عرش

قدرت پرواز

درس پنجم

در درس‌های پیشین دانستیم که تنها خالق، مالک، رب و مدبّر جهان خداست و هیچ یک از مخلوقات در اداره جهان با او شریک نیستند. همه موجودات، تحت اراده و تدبیر خداوند قرار دارند و به اذن او عمل می‌کنند.

در این درس، به یاری خداوند، به بررسی و پاسخ این سؤال خواهیم پرداخت که : با توجه به اینکه همه رخدادهای جهان، تحت اراده خداوند است، نقش اختیار انسان در این نظام جهانی چیست؟ آیا این نظام که با علم و اراده الهی اداره می‌شود مانع اختیار انسان است یا بستری مناسب برای آن؟

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ در سوره نجم **قدرت پروراز**

⑤ حکیده درین ۵ قسمت اول
۱- اختیار، حقیقت و جدایی مسعودی ← هر انسان شبانه روز در حال تقیم و ترک آن است
مندر اختیار در عمل از آن بهره نبرد

شعر مولوی :

آتش بر رفت بالای درخت / **ساقش اند او میوه را در زانم سبزه**

۲- بیاری از امور اختیاری ← عمل کرد دستاها بدن ← گزارش و گزارش خون
و مار و قوع آهناقی ندارم ← قوانین حاکم بر طبیعت ← جاذبه زمین فعلها

۳- شواهد وجود اختیار در انسان :
تفکر و تصمیم ← این که فردا این کنم
احساس رضایت یا بی رضایت
مسئولیت پذیری ← هیچ کس سزا
اختیار

۴- تدبیر در قرآن : **انا هدیناه السبیل** اما شاگرد او ایما کفورا

لَمَّا قَدْ جَاءَكُمْ بَعْضُكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ عَنْ ابْنِ فُلانٍ فَمَنْ عَمِلْ فَعَلَيْهَا
لَمَّا ذَلِكْ بِمَا قَدَّمْتُمْ اَيْدِيَكُمْ وَاِنَّ اللّٰهَ لَسَبْعُ اَعْيُنٍ لِّلْعَبِيدِ

۴-۱- انسان می تواند میر تقرب به خدا را ببیند و هم می تواند در سیر کفر و گمراهی سقوط نماید (انسان اختیار دارد در سرنوشت خود مداخله است)

۴-۲- خداوند راههایان را بر این انسان فرستاده با اختیار می تواند از راه خود را
الهی بهره مند شود یا گمراهی را برگزیند

۴-۳- یادارش و تفرقه الهی بر بلیق اعمالی آزارند و آنگاه ان انسان است و خداوند
به انسان ظلم نمی کند بلکه انسان بر نفس خویش ظلم می کند

۵- زمینه ساز شکوفایی اختیار : **آیا سبب خداوند و قوانین حاکم بر همه مانع اختیار**

انسان است یا زمینه ساز شکوفایی اختیار ؟

پانچ : ۱- خدای حکیم ← خلقت حکیمانه ← خداوند با تمام سامان دهننده او
اتفاق و هدف نیست، هر کار که هدف مبین دارد و قوه ای که جوینداری ما رود
از پس انجام کار می رود

ان الله مکسب السماوات والارض ان ترولا ولنزلنا
ان امسکها من احد من بعده **آسمان ها و زمین را از منصرف شدن و اگر منصرف شوند**

۲- انسان خداست ← جهان را نافرماند که بیستوانه آن علم و قدرت خداست
انسان می تواند قوانین حاکم بر جهان هستی و خلقت را بشناسد
نکته : **خدا دارد آرزو را هیچ کسی بعد از او**

حکیده درس ۱۰ قسمت دوم : قدر و قنای الهی - در اصلاح مَرَآتِی

۱) قَدْر، قَدْر سے اندازہ و تقدیر بہ معنای اندازہ گئی متن است .
قنای سے بہ انجام رساندن ، پیمان دادن ، حکم کردن و رحمت عیندن .

در معنای مَرَآتِی : اندازہ ، حدود ، و بزرگی ، موقعیت مکانی و زمانی سے تقدیر بہ تقدیر الہی سے یا فرمان و حکم و ارادہ الہی ایجاد می شود سے بہ قنای الہی و استہ اندازہ

۲) قنای و قدر الہی + قانون مندی تحلف ناپیدر خور شیر و ماه و

۳) لا الہ الا اللہ یعنی لہا ان تدر العز ولا اللیل سابق الہما و کل فی نلک یسجون سب و رور

« رورہا از خود نہ طغیان می کنند آنچه ما می گوئیم آن می کنند »

۴) اصلاح یک بیدار سے بقنای و قدر الہی با اختیار انسان تا سائر ظاہر است سے تقدیر قانون الہی

پایان : هر چیزی مهندسی و ماعرہ خاص خود را دارد بدون بزرگی قنای و قدر الہی هیچ تعلی بر کردار نمی کند

سخن امام علی : از قنای الہی بہ قدر الہی پناہ می برم - خود بخشن دیوار بج قنای الہی

و بزرگی و تقدیر دیوار سے کج سے قنای الہی ضرور بخشن دیوار

« .. .. » سے محکم سے .. .. » یا آن است کہ دیوار پایدار باند

۵) اختیار انسان کیف تقدیر الہی . سے طبق تقدیر الہی ، انسان کارگزار و با اختیار را می آید در اختیار و بزرگی ذاتی انسان است

۶) تدر در قرآن : اللہ الذی سخر لکم البحر لجمری العلک فیہ یامرہ ولتبتغوا من فضلہ ولعلکم تفرحون

۱- وام بودن آسمان و دریا - قانونمند بودن آسمان

۲- چون در دریا قانون قائم است سے کشتی با در آن حرکت می کنند

۳- حیثی است انسان در دریا - انسان می داند اگر قانون را کف کند و از آن استفاده کند بہ نتیجہ حاصل

۷) تدر در قرآن - انما کل شیء و خلقناہ بقدر - قنای و ارادہ الہی بکلیہ بر تقدیر دارد

۸) خداوند ارادہ کرده انسان موجودی دارای اختیار را

۹) راجع اختیار انسان با ارادہ خداوند

۱۰) در فصل اختیار تا زمانی کہ ما بہ انجام آردم آن ارادہ نکرده ایم ، آن فعل انجام نمی گیرد

۱۱) وجود ما + ارادہ ما و عمل ما و استیجاب بہ ارادہ خداوند است - ارادہ انسان در طول ارادہ خدا

۱۲) علل عرضی : در پیدایش هر پدیده چند عامل بہ صورت مجموعہ و با همکار تا یکدیگر متکامل می کنند

علل طولی : تاثیر چند عامل در پیدایش یک پدیده بہ نوشتن - قلم - دست - ساختار عصب - ارادہ - نفس یا روح

۱- جبر یون می اشاعره « اراده ذات حق تعالی شامل جمیع عواید است. آتی نمی سوزاند بلکه اراده حق تعالی است که آن را می سوزاند. تمام عواید مستقیماً و بلاواسطه مربوط به اراده ذات باری تعالی است. خود انسان هم، هیچ دخالتی در کارهش ندارد، هر چه هست اراده حق است! »

۲- تقویین می مقررند: خدا هیچ کس را دخالتی در پدید آمدن اعمال ما ندارد. جهان پس از خلق، بی نیاز از خدا است.!

۳- مکتب پوسط « لاجبر و لاتقویین بل امر بین الامرین » امامیه :

طبق قانون علیت، همه افعالی که از پدیده های جهان صادر شده افعال و اعمال آن می شمرده می شود، چون وجود خود آن پدیده را لحظه لحظه خدا افاضه می کند، و وجود افعال آن ها نیز که از وجود خود آن ها ترشح می شود از خدا است. پس افعال آنها هم از آن خود آنها است و هم از آن خدا است، طوالتاً و عرضاً.

به عبارت ساده تر:

① انسان ^{۱۲} اراده و اختیار را خدا به او داده است.

② در عمل اختیاری تا زمانی که انسان اراده نکند، آن عمل انجام نمی شود.

③ وجود انسان + اراده اش = عملی که انجام می دهد، و استیجاب

به اراده خدا است، یعنی: اراده انسان در طول اراده خدا است و با آن منافات ندارد.

